

baix: «a *renadius*» (xxi, 127), però el nom li ve de les aigües del barranquet o «llau» que davalla dels boscos plens de *nadius* 'avajons', «Myrtillus Vaccinia».

λ) REPALOM (pron. *řepəlúm*), barranc afl. dr. del riu de la Rabassa, a Conflent, te. Vallmanya (xxvi, 184): RIVUS PALUMBUM 'rierol dels tudons'.

μ) REPERÓS, llog. de l'alta Ribagorça, a l'Isàvena. Oït allí *řeperós* (1957): antic: 1004: *Riuo Petroso* (SerranoS., *NHRbg.*, 382): pel pedregós riuet que allí desemboca a l'Isàvena.

ν) REPIAIX, al peu del Montseny, riuet afl. esq. de la Riera de *Riells-Breda*, a la qual desemboca darre el cementiri de *Breda*; oït *řepiáð*, als pagesos de Riells (1964, xlv, 101); i de nou allí al seu savi rector Mn. Pere Ribot, i a un vell pràctic del país (1988). No crec que vingui d'un NP germ. en -HAIDS (car EBI- i HABI són inicials rares).

Tal com permet comprovar-ho el mapa (41°56 × 6° 13) i tal com m'explicaren ells dos, es forma per la confluència de dos corrents: 1) el de l'esquerra, que baixa de can Baldiri, sota el *Pla de Fogueres*, on hi ha una font que salta abundosa; i 2) la riera grossa, que baixa de Coll-de-Té, i rep aquell per l'esq., a mig camí entre l'esgl. de Riells i Breda; ara bé, tots dos, espontàniament però amb insistència, m'explicaren que aquest allí fa una forta recolzada. El nom crec, doncs, que s'explica per aquest remarcable biaix o esbiaixada (recordem que *biaix* havia estat adj. segons l'etimologia) (*DECat* I, s. v.).

Però en la forma actual es deuen haver refós aquest nom i un nom *Riu-Pix*, que seria el nom primitiu del riuet de l'esq. (1): el riu pixador: per l'aigua que hi regala d'aquella font, com una gran pixarada sota la cua del cavall (veg. *pix* en aquest sentit fluvial o de cascada en el *DECat* i en *PVArGc.*, s. v.). Doncs: *Riu-pix* × *Riu-biaix* > *Repiaix*.

ξ) RETRUIT, barranc, en el Flamicell, te. Senterada, que desemboca a la Borda de *Borrisca* (oït allí *ře-truit*) (xxi, 142, 149). Un nom paral·lel és La *Llau Truïda*, que tinc anotat a diversos pobles de la Conca de Tremp i de «La Terreta» (*E.T.C.* II, 50-52). A desxifrar l'origen d'aquests noms ens pot ajudar el de *Vilatrua*, despoblat font. de Queixigar (Terreta; xix, 189). Crec que en tots tres tenim formes variades o alterades del ll. TÜRBIDUS 'térbol', cast. *turbio*, it. *torbido*, fr. *trouble* > pall. **truïd(o)*, -*da*, amb desplaçament ulterior de l'accent (com en *núit* > *nuit*, *uït* > *uït*), (*Villa)trua* serà refeció de *truïa* (< *trubia*): doncs, 'riu o llau d'aigua térbola, revolta', i *VILLA TURBIDA* 'vileta mig enrunada'.

Veg., però, una altra explicació etimològica a l'art. *Truïda* (a la T-). Preferible a TURBIDUS, que és forçat fonèticament, i atès que TURBIDUS ha estat reemplaçat enterament per TURBULUS en cat., oc. i fr.

Reür, V. Ur.

ο) REWARDIT, riu del Gironès, afl. del Terri (subfluent de l'esq. del Ter). Oït *řabårdit*, a Canet d'A. 60

dri, Biert i Sords (xliv, 117, 121, 153) i encara molts ho diuen sense art. (senyal de tradició antiga): «seguint vora avall de *Revardit*», «can V. és a *Revardit*» (oïts a Camós, xliv, 154, 157).

MENCIONS ANT. 1116: «rivolum qui dicitur *Rio David*» (Balari, *Orig.*, 20); 1138: «ad *Sorts*, Berenguer nominatus *Muner*, atque a Petro Selvà --- mansi OSELLA justa rivum *Revadit*» (*BABL* IV, 181); 1272: Petri de *Reverdit* (*Font Rius*, C. d. p., § 320).

10 ETIM. La ja explicada en *DECat* VII, 305a (refutant un err. d'*AlcM*): és un dels noms de riu menors cat. formats amb NPP (*Francolí*, *Gaià*, *Ricardell*...): *Riu David*, amb metàtesi: *Rivadit*, *Re-*, així a. 1138; i després influència de *ardit* per etimologia popular (com en *Montardit* etc.).

No sols ha esdevingut cognom en aqueixa forma (així a St. Llorenç de la Salanca, xxv), sinó en una variant provinent de *Davi* (que fou corrent en cat. ant., en lloc de *David*): *Revidí* (< *Rivadí*) ,nom de casa, a la vall d'Assua en el poble d'Escàs, on els més vells pron. *řebidi* i altres *ribidi* (xxxiii, 14.18); i a Corbera de les Cabanes: *Rebardí* (xxvii, 2.25).

Passarem ara als que han mantingut la forma *Ri-*, amb *i*, més pròxima a la de *riu*:

π) RIALB. 1) Riu de *Rialb* a Andorra, afl. esq. de la Valira del Nord: desemboca prop d'*El Serrat*, baixant de la frontera (del *Pic de Siguer*). A la part superior d'aquest, damunt les seves fonts més altes, els mapes li posen el nom *Arial* (malentès per *Rialb*): *Chevalier*, *L'Andorra*, p. 106, en el seu mapa i en el del Min. Int.

2) *Rialb*, llog. del te. de Ribes, no lluny de Fustanyà, entre Ribes i Queralbs; oït *řiálp* (exc. 105, a. 1928). Sembla ser el mateix que «los mases *Rial*» d'un document de 1283 (*RLR* IV, 55).

És inevitable la sospita suggerida per aquesta forma que no sigui un compost de *riu* 'riu blanc', com els següents i el precedent (per aigua que hi ragi, o pel color de les roques, que ha motivat el nom de Queralbs), perquè la manca de -b en aquella menció antiga duu a sospitar que vingui de *Mas Rial* 'mas del riu', 'vora el riu' —és en el fons de la vall, no lluny del riu Freser— si bé alterat per contaminació de *Quer-albs*.

3) RIALB, municipi dit generalment *lo řiálp* o bé *Baronia del řiálp* (així Cabanabona, 1931, Ll. 22, 215). No és nom de cap entitat de població particular, sinó denominació de tot el vast terme, que ocupa la conca d'aquest afl. dr. del Segre, que desemboca a Gualter, vora Ponts (dellà del Segre). És justament aquest riu el que ha donat nom al municipi.

MENC. ANT. 839: *Rialbo* (n. 124) i «*alio Rialbo*» (n. 126) (*Acta C. SdUrg.*, ed. PPujol): dos noms que corresponen respectivament a les dues parts, inferior i superior, que hi distingeix el Capbreu: *Rialb Sotirà* i *Rialb Sobirà* (comprovat a l'Arx. de SdUrg., xxxviii, n. 12, 19.15). De *Rialb Sobirà* els docs. de 1074. De *Rialb Sotirà* els docs. de 1056, 1060, 1107.

993: in *kastro Rialbo* (doc. d'Organyà) (*BABL* VIII, 418); 1008: «in castro *Rialbo*» (ib., 426); 1056: «kas-